

Zdánlivě nudná krabice...

I když rok 2020 pro častá a dlouhá protiepidemiologická opatření nepřál návštěvám sběratelů v Poradenské službě Domu filatelie, i tak jsme v ní členům Klubu Filatelie nějaké bezplatné konzultace poskytl i vedle toho prakticky denně (a většinou dokonce vícekrát) radili e-mailem na základě zaslaných dotazů s příloženými vyobrazeními. Většinou šlo o běžnou agendu, ale některé případy byly přece jen zajímavější, a z těch se teď na jeden podíváme.

FRANTIŠEK BENEŠ

Mladší filatelista na inzerát koupil zbytek pozůstalosti, sestávající zejména z různých pomůcek, provozních poštovních nálepek apod. Byla toho větší krabice a on ji podle svých slov koupil hlavně proto, že ji dostal za velmi nízkou cenu. Sbírkou známek už před ním vykoupili jiní zájemci, kteří o tuhle krabici nestáli, pro nás je ale rozhodně zajímavá. Obsahuje totiž materiály z nichž lze dovodit, že onen původní sběratel byl zřejmě i aktivním padělatelem a prodejcem padělků, navíc se širokým záběrem. Vlastních výrobků (padělků) v krabici bylo sice jen pár, ale zbytek obsahu o jeho zaměření nepochybně svědčil. Podívejme se, co se v ní nacházelo.

Zdánlivě s filatelií nesouvisející byla silná stará kožená deska, kterou jsme zpočátku bez zájmu odložili stranou, ale jen do chvíle, než jsme otevřeli krabičku, která se nacházela pod ní. V té byla sada devíti pouzder s šablonami pro opravování nebo padělání zoubkování 18 různých rozměrů, vždy s ocelovou tyčinkou, jejíž zakalený konec měl tvar dutého kulatého razníku o průměru příslušného perforačního otvoru.

K desce jsme se tedy vrátili a při pozornější prohlídce (při pohledu šikmo proti světlu) jsme uviděli stopy padělané perforace - rádkové, ale i hřebenové, u té podle tvaru lze soudit, že jí byly „vylepšeny“ původně nezoubkované známky emise Hradčany, a to dokonce ve čtyřbloku a šestibloku.

Znepokojivé samozřejmě je, že vyobrazená „reparátorská“ sada není výrobkem zhotoveným individuálně na koleně, ale zjevně jde o průmyslově ve velkém vyráběné zboží. Tomu odpovídá i označení výrobce na vnitřní straně krabice. Uvedena je i prodejní cena - 390 DM, resp. 2.730 šilinků. Obě měny už neexistují, k nákupu tedy došlo před delší dobou.

Dnes už se v renomovaných zahraničních časopisech s nabídkou takovýchto „pomůcek“ nesetkáváme. Byly ale doby, kdy inzertní rubriky otiskovaly nabídky různých „Reparaturklinik“ nabízejících za pár marek odstranění nálepky, zhotovení nového lepu, zacelení ztenčelého místa, vsazení vytrženého zoubku - a také „opravu“ perforace. V důsledku těchto činností, vydaných za bohubilé restaurování - ve skutečnosti však šlo o obyčejné padělání, mnoho sběratelů utrpělo škodu. Jako obor se však filatelie poučila, došlo k nastavení přesnějších standardů jakosti a pravosti. Díky tomu, že se o uvedených nekalostech píše, sběratelé jsou informovanější než jejich předchůdci, a při nákupech si dávají mnohem větší pozor.

A ještě k vyobrazené sadě - musíme se výrobků zhotovených její pomocí bát? Domnívám se, že pro zkušené sběratele a znalce už nepředstavují takové ne-

bezpečí, jako tomu bylo dříve. Při zodpovědném zkoumání perforace už dávno nehraje roli jen její rozměr, ale i způsob provedení, tvar a zkomolení perforačních otvorů (jako důsledek postupného opotřebování razníků v perforační liště) a jsou i další hlediska, která je třeba brát v úvahu. Jedním z nich je protlak na okraji otvoru, který má přirozeně odlišnou podobu, pokud byl zhotoven plným razníkem, jako je tomu u pravých známek, a pokud byl proveden razníkem dutým, jaké jsou součástí vyobrazené sady.

Tím rozhodně nechci podněcovat k lehkomyšlnému přístupu při nákupu známek se vzácnějším zoubkováním, pouze chci ukázat, že o padělatelských postupech zodpovědní znalci vědí a umějí jim čelit.

Tolik tedy k prvnímu předmětu v uvedené krabici. Vedle něj zde bylo množství sáčků s odlepenými poštovními provozními nálepkami, zálepkami, pečetkami, vlasteneckými, spolkovými a příležitostnými nálepkami z různých dob. Například Expres, Letecky, na cenné psaní, na dobírku, a velký počet R-nálepek různých pošt, seřazených podle abecedy. Na první pohled by se mohlo zdát, že jde o část sbírky. Ze souvislosti a ze složení těchto nálepek (řada z nich zde byla mnohokrát) lze však dojít k závěru, že i ony měly sloužit k opravování, vylepšování nebo dokonce celkové padělatelské celistvosti. Vhodně zkombinované dodatečně doplněné nálepky mohou z téměř bezcenné filatelicky přeřazené celistvosti vytvořit celistvost zdánlivě hodnotnou, protože už „správně“ vyplacenou. Na poškozeném dopisu mohou zakrýt děravé nebo zaškrтанé místo, masťnou skvrnu apod. Zálepkou lze zakrýt vystřiženou nebo zaškrтанou adresu odesílatele, pečetkou opravit natrženou chlopeč. I na tyto manipulaci je třeba si dát při nákupu celistvostí pozor, protože se nepochybně děly a dějí, jak dobře navštěvující materiál v oné popisované krabici.

Poslední součástí jejího obsahu, o níž se chci dnes zmínit (víc nám bohužel vymezuje prostor nedovoluje), jsou sáčky na známky s přitisky nebo razítky starých filatelických obchodníků. Stejně jako zmíněné poštovní provozní nálepky jsou i tyto sáčky na první pohled nevinným a pro většinu sběratelů bezcenným materiálem. Ne však pro padělatele! V praxi jsem se několikrát setkal s případy, kdy byly reparované nebo dokonce zcela padělané známky nabízeny v takových starých obalech, aby zdánlivou starobylostí a původností budily dobrý dojem a oklamaly důvěřivé kupující. Obvykle k nim byla připojena historka, že takhle to má majitel po dědečkovi, který známky kupoval v té době a nechával je v původním obalu. Samozřejmě to nelze vyloučit, současně však nejde o žádnou záruku, že by to byla pravda. Pohledem na sto let starý obal se samozřejmě můžeme potěšit, ale neměli bychom kvůli tomu slevovat z obvyklé ostražitosti. V tomto směru nám předložená a zkoumaná krabice udělala dobrou službu - sáčky v ní obsažené měly ke zmíněnému nekalému počínání nepochybně napomáhat.

Majitel krabice nebyl našimi zjištěními příliš zklamán. Podle svých slov se chce věnovat specializovanému a možná i studijnímu sbírání známek a celistvostí ČSR I, a tak prý bude na úskalí s tím spojená lépe připraven.

